

A színvonalasabb szakszervezeti munka programja

Ülést tartott a textileszakszervezet központi vezetősége

Egyebek közt az MSZMP KB 1983. október 12-i állásfoglalásából és a SZOT elnökségének határozatából fakadó feladatokról tárgyalt tegnap a szakszervezet székházában a Textilipari Dolgozók Szakszervezetének központi vezetősége. „A tennivalók kialakításánál abból indultunk ki, hogy a tagság széles rétegei ismerjék meg, és egységesen értelmezzék az októberi határozatot” — hangsúlyozta bevezetőjében a napirend előadója, Martos István főtitkár, majd arról szövegezte, hogy az élet új módon vetett fel korábban is ismert kérdéseket, nevezetesen: a tömegkapcsolatok erősítését, a szakszervezeti politika megvédését a torzításoktól, valamint a szakszervezeti munka lehetőségeinek bővítését.

A főtitkár utalt a szakszervezet féldős értékelését végző központi vezetőségi ülésére, amelyen a tisztviselők rávilágítottak a gyengeségekre, és levonták a szükséges következtetéseket. Elsősorban három területen kell színvonalasabb munkát végezni: az önállóság fokozásában, az érdekvédelem javításában, valamint a gazdasági és pártszervezetekkel való együttműködés fejlesztésében.

Az önállósággal kapcsolatban az előadó kifejtette: a szakszervezeti mozgalom nem tétől és időtől függetlenül önálló, hanem harmonikusan illeszkedik a társadalmat irányító vezető mechanizmusokba, és ezen belül megvan az önállósága. Az érdekvédelemről szólva figyelmeztetett: a munkásság szemében elsősorban az igazolja a szakszervezetek létjogosultságát.

„Mi úgy tevékenykedünk, hogy segítsük a gazdasági és az állami vezetést az ipar erősítésében, a törvényesség szilárdításában, a bürokrácia elleni fellépésben. Ugyanakkor elvárjuk, hogy a gazdasági vezetés segítse, támogassa munkánkat, s tartsa tiszteltben jogainkat — amely egyébként kötelessége is.” — emelte ki az együttműködéssel kapcsolatban a főtitkár, majd a pártirányítási módszereiről szólt. Ennek során elmondta: a KB megerősítette alapelveit, amelyek a párt több mint negyedszázados gyakorlatában bizonyították életképességüket. A főtitkár végül kérte a központi vezetőség tagjait, javaslatokkal, észrevételeikkel járuljanak hozzá a KB állásfoglalásából fakadó teendők megfogalmazásához, végrehajtásához.

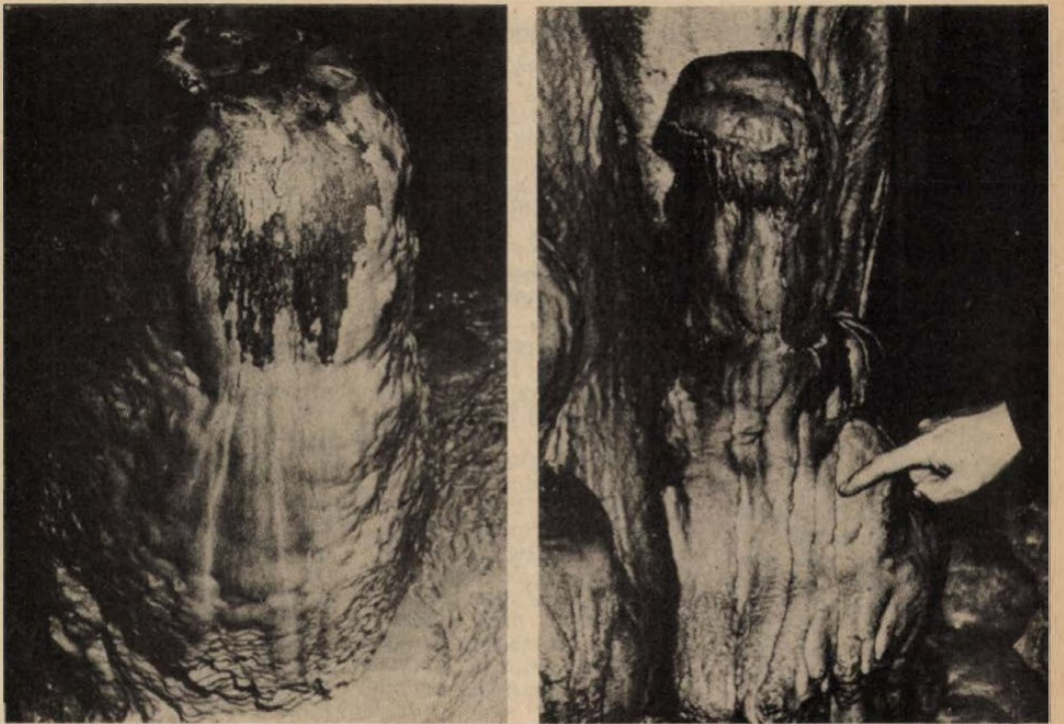
Ezután vita következett, amelynek során a hozzászólók egy része beszámolt arról, hogy a bizalmiak körében is megkezdődött a dokumentumok ismertetése.

Ugyanakkor többen felvetették: nagyon szűkre szabott az állásfoglalások alapszervi megtárgyalásának határideje. Többen figyelmeztettek: a feladatok végrehajtása a bizalmi hálózat és a káderállomány erősítését igényli. Mások azt hangsúlyozták, hogy a dokumentumokban viszonylag kevés az új feladat, annál inkább szükséges a hangsúlyok ki-rajzolása, a kiemelt teendők megerősítése és kiegészítése. Végezetül, többen az emberi tényező szerepének növekedésére hívták fel a figyelmet.

A központi vezetőség egyhangúlag megerősítette a dokumentumok feldolgozásának szervezeti és formai kereteit. A tanácskozás résztvevői a továbbiakban a központi vezetőség 1984. évi munkatervéről és költségvetéséről, az elnökség első fél-évi munkatervéről, valamint a KV két ülése között végzett főbb tevékenységéről tárgyalt.

M. P.

Jelzések a föld alól

Két-három év óta súlyosan degradáló sztalagmit a Baradla-barlang „Magyarok bejövetele” termében

Fotó: dr. Jakucs László

Egy másik — napjainkban is aktívan csepegtető sztalagmit, a „Sárkányfej” című képződmény mellett; a néhány éve még domború felszínre azóta mély leszivárgási medrek maradtak

Néhány héttel ezelőtt jelentettük meg ezeken a hasábon a Savas esők kialakulásával és hatásaival foglalkozó cikkünket, amelyben a riasztó folyamatokról, nemzetközi kör- és körképet vázoltunk fel. Hogy a témakör hazai vonatkozásairól akkor nem tettünk említést, annak egyetlen oka volt: a savas esők hatását a hazai talajokra, a flórára és faunára több tudományos munkacsoport is vizsgálta-vizsgálja, kiváló tudósok irányításával, s megalapozatlanul senki sem szeretne — joggal és érthetően — hisztériát kelteni. Annyi mostanra bizonyossá vált, hogy napjainkra ez a huszadik századi „antiáldás” minket sem került el. Kutatóink az országszerte mutatókó veszedelem nyomában figyelemre méltó munkát végeztek; többek között rajta vannak a *tölgypusztulás* okainak felderítésén. E nemes fajaj táplálékfelvételében közreműködő, velük szoros életközösségben (szaknyelven szimbiózisban) élő gombákat és mikroorganizmusokat a savas esők elpusztítják. Ennek részletezése egy külön anyag témája lehet majd.

Dr. Jakucs László jelentése

Amit az Országos Környezet- és Természetvédelmi Hivatal most kapott kézhez, a szegedi egyetemről érkezett dr. Jakucs László tanácsvezető professzortól, aki egy igen izgalmas területen kutat („A természetföldrajzi folyamatok befolyásolásának, a tájenergiák fejlődését módosító távlati visszahatásai”), s aki zájójelentésében egészen újszerű, a nemzetközi szakirodalomban is ismeretlen jelenséget fogalmazott meg: a *barlangrendszerekben megfigyelt cseppkőpusztulást* a savas esők hatásának tulajdonítja.

S itt máris benne vagyunk a probléma legközepeiben. Dr. Jakucs László beadványát a fotóillusztrációkkal együtt dr. Gonda György államtitkár, az OKTH elnöke bocsátotta rendelkezésünkre. Környezetvédelmi fíhatósá-

gunk saját körén belül foglalkozik a témával: kutatásszervező és művelődési főosztályának bevonásával javaslatot tett újabb kutatások beindítására, esetleg egyszerűen több helyen, többféle módszerrel, egymástól függetlenül. Szükségesnek mutatkozik továbbá a szorosab-*ra fűzött együttműködés*, a Magyar Karszt- és Barlangkutató Társulattal, a barlangokat kezelő szervezetekkel, a Magyar Természetbarát Szövetség témával foglalkozó bizottságával. *Ami tudniillik pusztulni kezdett, az évmilliók alatt alakult ki, pótolhatatlan, felbecsülhetetlen értékeket képvisel.*

Lágyul a cseppkő

Tömören és konkrétan összefoglalva a következő helyzet alakult ki:

A honi karsztok barlangrendszereiben a közelmúltban is folytatódott a *három évtizede folyamatosan végzett cseppképződés-vizsgálatok*, mindenképp leghe-*sebb és páratlan* nemzeti kincsünkben, a Baradla-barlangban. Újabban a szakemberek meggömbömbölyvő tapasz-talatták, hogy a jelenlegi aktív vízcepegésű helyeken a barlangba beszivárgó karsztvíz *vegyszeres* az utolsó négy-öt év alatt *karakterisztikusan, vagyis alapvetően megváltozott*. A folyamatosan fejlődő, formálódó cseppkővek fejlődése leállt, sőt néhány ponton a csodás szépségű képződmények egy-három év alatt súlyos károsodást szenvedtek. Öt-tíz évvel ezelőtt ez a veszedelem még nem volt érzékelhető. A cseppkővek pusztulása — szaknyelven degradálódása — helyenként olyan méreteket öltött, hogy egyes képződmények teljes szétrohadását idézte elő. (Ezt a folyamatot Jakucs professzor 25 fényképfelvétellel illusztrálta, amiből kettőt mi közreadunk.) A kutatások eddigi állása szerint ennyit szögeztet le: a folyamatot a karsztvíz feltűnő *kilágulása* okozza.

Az úgynevezett hatótényezőket, a szakemberek szerint, azokban a változásokban kell keresni, amelyek a fel-

szint — a talajvíz-leszivárgási övezetekben — mutatózó talajösszetétel-változásokkal sújthat. Nincs vita afő-*lött*, hogy a karsztvidékek természetes vegetációjú talajai az utóbbi — rövid — időszakban *savasodnak*. Ezt a folyamatot Jakucs professzor a Bükk-fennsíkban levő nagymezői dolina (víznyelő) talajának 1978. és 1982. évi elemzési adataival érzékelteti egy szemléletes táblázatban. A vizsgálat mindkét esztendőben azonos pontokon, azonos évszaki, meteorológiai körülmények között zajlott. A talaj elsavanyosodása, a CO₂ (széndioxid)-tartalom megnövekedése, a Föld-atmoszférájában feltűnő. Kutatásaink jelenlegi szakaszában — írja beadványában — a karsztvidéken, talajszavatató folyamatokra kell gondolni, erre kell mindent visszavezetni. Egyszerűen képtelenség mára gondolni: a jelenléte az immár Magyarországon is jelentkező savas esők hatása okozza. Ezek az esők gátolják a karsztalajok gyökérlélegzését, a hasznos mikroorganizmusok, talajbaktériumok életfeltételeit. Ez az egyensúlyborulás végül is rövid idő alatt rájuk átszivárgó csapadékvíz mélykőoldó hatásának csökkenéséhez, lejjebb jutva a barlangokba csepegtető vizek kilágulásához, végső soron a cseppkőképződmények pusztulásához vezetnek.

Nemzetek közötti ügy

Eddig e friss kutatási eredmények lényege, amelyek a hazai légtér tartós *szennyeződésének növekedését* egy eddig ismeretlen, de igen markáns bizonyítékkal támasztják alá. A professzor szerint sürgős lenne a kutatások még további kiszélesítése, miután a cseppkővek *vészjelző, indikátor szerepét felismertük*. A csodálatos föld alatti mesevilág figyelmeztető impulzusokat ad számunkra. Sürgető önvédelmi lépésekre — beruházásokra lenne szükség..., s a dolog itt mindenki húsába vágó *kérdésé keményedik*. A savas esők nem kímélik az országhatárokat, s a társadalmi berendezkedések közti különbségeket.

A tanulságok feldolgozásával leszurhatók a konkrét lépések teendői. Egy már biztos: ezeket *helyi intézkedésekkel* lehetetlen orvosolni. Ennek lefolytatásához — kellene! — adnia az akadozó kibontakozó, de egyre szévesebben sürgető *környezetvédelem nemzetközi koordinációjának!*

(I. v.)

Baróti Szabolcs

Szorgalmas SZET-esek

Nemrég lapunkban is megjelent a SZET (Szakmunkás-tanulók Egyetemi és Főiskolai Előkészítő Tanfolyama) agrárgazdálkodásának felhívása, amely szerint példamutató magatartású fiatal szakmunkás fizikai dolgozók jelentkezését várják továbbtanulás céljával.

— Minden évben mind-egyik mezőgazdasági és élelmiszeripari gazdálkodó szervezetet tájékoztatjuk az előkészítő tanfolyamokra való jelentkezés lehetőségéről. De értesítésünk sok helyen nem kerül ki a vezetői irodák ajtaján — közli dr. Szendrői Péter, a Gödöllői Agrártudományi Egyetem gépészmérnöki karának dékánhelyettese.

A dékánhelyettes sajnálatos tapasztalatát igazolja Pintér István állattenyésztő, az agrár SZET jelenleg folyó előkészítő tanfolyamának egyik hallgatója.

— A feleségem hívta fel a figyelmemet a jelentkezési lehetőségre — tájékoztat Pintér István. — Bementem a termelőszövetkezet elnökéhez, ő töprengés nélkül aláírta a papírokat. Az előkészítő tanfolyam

eredményes elvégzéséről bizonyítványt kap a hallgató, de ez semmire sem jogosít. A SZET-eseknek a szokásos úton jelentkezéssel együtt kell felvételi vizsgát tenniük, ha tovább akarnak tanulni. Dr. Csizmadia Béla adjunktus, az agrár SZET igazgatóhelyettese szerint a tanfolyamot végzettek többsége eredményesen felvételizik. Például az 1982—83-as tanévben 57 szakmunkás közül 47 vinta ki magának eredményes felvételi vizsgán a továbbtanulás jogát.

— Az átlagoshoz képest kedvező felvételi arány elsősorban annak köszönhető, hogy a SZET-esek túlnyomó többsége vasszorgalommal tanul, túlzás nélkül szólva úgy készül a felvételi vizsgára, mintha az élete függene tőle, ami bizonyos értelemben igaz is — jelenti ki az igazgatóhelyettes.

Eddig 92 fiatal szakmunkás szerzett agrárdiplomát a SZET-nek köszönhetően, közülük 26-an egyetemi, 66-an főiskolai. Jelenleg az ország 9 agráregyetemének és főiskolájának 19 karán évfolyamonként átlagosan 2 ezer hallgató tanul, a SZET-es hallgatók száma pedig

mindösszesen 115, vagyis évfolyamonként 20—30.

Ez utóbbiak egyike Bozó László, negyedik éves gépészmérnök-hallgató, aki felsőfokú tanulmányait megelőzően az újpatai Petőfi Termelőszövetkezetben dolgozott szerelőkombájnosként.

— Engem a szövetkezet vezetősége biztatott a jelentkezésre — mondja. — Egy percet sem töprengtem, s bár azóta nincs se karácsonyom, se szilveszterem, nem bántam meg. Négyes rendű vagyok, a jó eredmény elérése tőlem is a lehető legnagyobb erőfeszítést kívánja, mint mindenki mástól. Volt szakmunkástársaimhoz képest látszólag sokat veszték az egyetemi évek alatt. Ok, szemben velem, házat építenek, szórakozni járnak, én viszont mérnök leszek. A korábbiál jóval felelősségteljesebb munkát végezhetek majd, van értelme az áldozatnak. Mit beszélnek! Részemről szó sincs áldozatról, azt — hadd mondjam így — a társadalom vállalja, amikor biztosítja számomra a tanulási lehetőséget.

M. M.

Egyre nagyobb a zaj

Tegnap a Magyar Újságírók Országos Szövetségének székházában dr. Mészáros Károly, az OKTH környezetvédelmi főosztályának vezetőhelyettese sajtótájékoztatót tartott a *zaj- és rezgés-
védelem* szabályozásának témakörében.

A gyors ipari fejlődés, a fokozódó általános gépésítés és motorizáció következtében környezetünk zajszintje az utóbbi évtizedben *számtalosan emelkedett*. *Sajátos ellentmondás keletkezett*: az életszínvonal emelkedésével növekedett meg a zajforrások száma, s ezzel párhuzamosan fokozódott az emberek *zajérzékenysége*, nagyobb lett a zaj elleni védekezés igénye. A motorizáció mellett *új zajforrások* is megjelentek: ilyen a *hangosító berendezések* robbanásszerű terjedése a lakásokban, a reklámparban és a szórakozóhelyeken.

A Központi Statisztikai Hivatal több felmérést is végzett. 1977-ben Budapesten a lakások 29 százalékát, a vidéki városokban 20 százalékát, a községekben pedig 9 százalékát itélték túlzottan zajosnak. A zajforrásokat 66 százalékban a közlekedés, 13 százalékban a szomszédok vagy a szórakozóhelyek, 6 százalékban ipari üzemek, 4 százalékban építkezések és 11 százalé-

ban egyéb okok produkálták.

Reális célként rövid távon *egyelőre a romlás mértékének csökkentését* jelölhetjük meg. De ez is az eddiginél hatékonyabb, *lényegesen összehangoltabb intézkedéseket* igényel. Jelentős előrelépést jelentett ebben az országos környezetvédelmi koncepció és követelményrendszer kidolgozása. A káros rezgések, kiváltóképp a zaj leküzdésével kapcsolatos munka irányításáért az Országos Környezet- és Természetvédelmi Hivatal és az Egészségügyi Minisztérium a felelős. E két szerv 1981-ben *közösen készítette el* a már említett követelményrendszert. Ebben *jelentős lépés volt* többek között a *munkahelyi zajok szabályozásának korszerűsítése*.

A hatósági jogkörök gyakorlása és az ellenőrzés *egyelőre nem összehangolt*, kialakulatlan, s *lényegében csak egyes részterületeken működik*. Ezért a *zaj- és rezgés-
védelem* szabályozásában meghatározó jelentőséggel bír a Minisztertanács 12/1983. Mt. sz. rendelete. Ehhez kapcsolódóan jelent meg az OKTH elnökének 2/1983. sz. rendelkezése a *zaj- és rezgés-
védelemről*, valamint az egészségügyi miniszter 4/1984. sz. rendelete a *zaj- és rezgés-
terhelési határértékek megállapításáról*.

A határértékek megállapítása az emberek többsége számára annyit jelent: *milyen szint felett kell a zaj- és rezgésártalmat veszélyes értékűnek minősítenünk*. A rendelet a *hangsúlyt a megelőzésre helyezi*. Az új létesítményekre részletes előírásokat tartalmaz. A meglévő létesítmények zajcsökkentését — a népgazdaság teherbíró képességének figyelembevételével — fokozatosan, csak hosszabb idő alatt lehet megoldani.

B. Sz.

A nyolcvanéves fogyasztási szövetkezetek

Eppen ma nyolcvan esztendője, hogy munkásszervezeti hagyományokra épülve, Budapestben megalakult az Általános Fogyasztási Szövetkezet. Az előzményekre érdemes visszatérni. Munkásszövetkezetek már a múlt század végén működtek ideiglenesen, és 1904. március 10-én megalakult az ÁFOSZ. Nagy nehézségek árán, támogatás nélkül, működött, kevés forgatókével indult. *Elévülhetetlen érdeme, hogy boltjait elsősorban a munkásnégyedekben, a külvárosokban alakította ki*. Az ÁFOSZ alapelvei közé tartozott a tagsággal való szoros kapcsolat. Megszervezte az árubeszerzést, a

házhoz szállítást, húsfeldolgozó üzemet létesített, sütődét hozott létre, vegyszereket, és pincészete is. Mai tapasztalataink alapján mondhatjuk, hogy a modern *termelés és értékesítés összhangjának jegyét hordotta magában*. Takarékbetétit osztályt 1907-ben létesített.

Ebben az időben már jelentős támogatást kapott a szakszervezetektől is. Az első munkásszövetkezők között olyan személyiségek voltak, mint *Gárdos Marika*, munkásszervezetünk legelső alakja. Az ÁFOSZ egész tevékenysége *szorosan összefonódott a munkásszervezetekkel*. A Tanácsköztársaság idején tagjainak száma 163 ezer volt, és mint-

egy 100 bolttal rendelkezett. A Tanácsköztársaság alatt jelentősen enyhítette a közellátási gondokat. A horthysta ellenforradalmi időszak alatt előbb gondnokság alá helyezték az ÁFOSZT, majd 1939-ben *felszámolásra kényszerítették*. A felszabadulás után, 1948-ig újra működött, de a feladatkörök elhatárolása miatt tevékenységét a KÖZERT vállalat vette át.

A mai fogyasztási szövetkezetek, a jó régi hagyományokat felhasználva, átszöv-*vik* az egész országot, termelnek és értékesítenek. *Jó őrzői, fejlesztői az elő-
zők törekvéseinek*.